

Tatars muslims en la Crimea annectada

Urar ensemen malgrà il squitsch russ

DA GUIU SOBIELA-CAANITZ

■ **L'istoricher svizzer Andreas Kappeler (Universitad da Vienna) ha scrit in cudesch fundamental per tgi che vul chapir il passà da l'intschess tranter Mar naira e collinas da Valdaj (1). Là è l'Ucraina vegnida independenta 1991.**

I vala la paina da citar l'emprim paragraf da l'introducciun dal cudesch: «Ils 24 da favrer 2014 èn cumparidas tuttenina unitads armadas russas en la penisla da Crimea. I han occupà il parlament e la chasa governativa da la republica autonoma (...) ed installà ina regenza nova. Ils 17 da mars tar in referendum dubius han 96,8% [!] da votantas e votants vuschà per ina 'reunificaziun da la Crimea cun la Russia'. Paucs di suenter è la Crimea vegnida commembra da la Federaziun russa ['Russländische Föderation'] (...). Quai violava evidentamain il dretg internaziunal e pliras cunvegns bilaterals ed internaziunalas nua che la Russia aveva garantì l'integritad territoriala da l'Ucraina» (p. 9). Dapi lura fa la Crimea (1 889 400 olmas) illegalmain part da la Russia.

Demonstraziuns politicas cun recitaziun dal Coran

Il 2001 dumbrava la populaziun da la penisla 11,4% olmas da lingua tatara,

stretgamain parentada cun il tirc da Turchia. «L'emprim da december 1991 aveva ina stretga maioritad da la populaziun da la Crimea vuschà per l'indipendenza da l'Ucraina» (p. 203). L'etnologa ucranaisa Olena Soboleva ha retschertgà davart la vita religiosa dals Tatars muslims da la penisla dapi 1992: «Objects, lieux e localitads cun clera simbolica etnica e religiusa, sco moscheas, reliquiaris islamics, monuments ad unfrendas da la deportaziun [1944 sut Stalin] euv. èn vegnids ad intermediar tranter la cuminanza e sia patria, tranter preschent e passà. Oz muntan reliquiaris, moscheas e santeris, sco objects sontgs, pli che mo lieux da pratica religiusa. I èn daventads ferm simbols etnics e religios che legalisavan il return dals Tatars [suenter la deportaziun] en lur intschess istoric da Crimea. En ils davos ventg onns è l'islam privatisà e zuppà vegnì puspè public. Las uraziuns cuminaivlas restan però tuttafatg praticas da gruppa e sa splegan anc adina sper l'islam instituzionalisà (...). Suenter l'annexiun da 2014 (...) han ins entschavì a perseguitar ils Tatars en lur activitad religiusa e politica. Las autoritads novas han scumandà mintga manifestaziun da massa e mintga sentupada senza lubientscha preliminar. Umans parentads cun glieud persequitada u svanida han mess ad ir uraziuns cun auguris» (2). I sa tracta d'uraziuns cumi-

naivlas cun recitaziun dal text arab da la sura (chapitel) 36 dal Coran; lezza cumpiglia 83 vers. Soboleva rapporta: «Passa milli persunas èn vegnidas ad urar per il politicher Ilmi Umerov ch'ins aveva sentenzià ad in tractament en ina clinica psichiatica (...). Ils 8 d'avust 2017 ha l'activist Server Carametov (76) demonstrà sul sulet avant la dretgira suprema da la Crimea per protestar cunter las persecuziuns politicas en la penisla. La polizia l'ha arrestà e tegnì en fermanza per diesch dis (...). Ils 20 ha la communitad da la moschea da Starij Crim/Eski Qirim (9277 olmas) organisà ina gronda manifestaziun da protesta. La polizia ed auters organs da controlla surveglian e smantschan ils participants. Las uraziuns èn anc adina mo religiosas, ma valan sco demonstraziuns publicas, politicamain impurtantas, ed in med da rimnar la communitad (...). Uraziuns cuminaivlas en communitads localas da la Crimea èn oz ina moda efficacia da demonstrar l'unitad da la gruppa, la collavuraziun e la solidaritad naziunala» (p. 25)

1. **Andreas Kappeler, Ungleiche Brüder. Russen und Ukrainer vom Mittelalter bis zur Gegenwart.** Minca (C.H. Beck, 978 3 406 7140 8) 2017.
2. **Olena Soboleva, Krimtatarische Religiosität: zwischen Privaten und Politik.** En: Institut G2W. Ökumenisches Forum für Glauben, Religion und Gesellschaft in Ost und West (ed.), RGOW 3/2018, pp. 23–25. www.g2w.eu, Turitg.